

Vacationing in Egypt

Timely Torah
November 27th 2022

Question: I am considering sightseeing in Egypt. Need I be concerned with the Torah's prohibition of returning to Egypt?

What the Torah Says

1. Shmos 14:13

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־הִיָּעַם אֶל־תִּירְאוּ אֹתִי־שׂוֹעֵת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רִאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם:

But Moses said to the people, “Have no fear! Stand by, and witness the deliverance which [G-d](#) will work for you today; for the Egyptians whom you see today you will never see again.

2. Devarim 28:68

וְהִשְׁיִבְךָ יְהוָה וּמִצְרַיִם בְּאֲנִיּוֹת בַּדְרֹךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא־תִסְיֵף עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהִתְמַכְרְתֶם שָׁם לֹא־יִבְדֹּךְ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קֹנֶה: [G-d](#) will send you back to Egypt in galleys, by a route which I told you you should not see again. There you shall offer yourselves for sale to your enemies as male and female slaves, but none will buy.

3. Devarim 17:16

רָק לֹא־יִרְכֹּה־לּוֹ סוּסִים וְלֹא־יִשְׁיֵב אֶת־הָעַם מִצְרַיִמָה לְמַעַן הִרְבּוֹת סוּס וְה' אָמַר לָכֶם לֹא תִסְפוּן לְשׂוּב בַּדְרֹךְ הַזֶּה עוֹד: Moreover, he shall not keep many horses or send people back to Egypt to add to his horses, since [G-d](#) has warned you, “You must not go back that way again.”

4. Mechilta DeRabbi Yishmael Beshalach, Mesechta Vayehi, Parsha 2

כי אשר ראיתם את מצרים, בשלשה מקומות הזהיר המקום לישראל שלא לחזור למצרים שנא' כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עד עולם, ואומר וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד (שם / דברים / יז טז), ואומר והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה (שם / דברים / כח סח). בשלשתם חזרו שם ובשלשתם נפלו, הראשונה בימי סנחריב שנ' הוי הירודים מצרים לעזרה (ישעיה לא א), השנית בימי יוחנן בן קרח שנ' והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם בארץ מצרים והחרב אשר אתם דואגים ממנו שם ידבק אחריכם מצרים ושם תמותו (ירמיה מב טז), והשלישית בימי טורנינוס. בשלשתן חזרו ובשלשתן נפלו

5. TB Sukkah 51b

תנא, רבי יהודה אומר: מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים, לא ראה בכבודן של ישראל. אמרו: כמין בסילקי גדולה היתה, סטיו לפנים מסטיו. פעמים שהיו בה (ששים רבוא על ששים רבוא), כפלים כיוצאי מצרים. והיו בה שבעים ואחת קתדראות של

זָהָב, כָּנָגַד שְׁבָעִים וְאַחַת שֶׁל סְנֵהֶדְרֵי גְדוּלָה, כָּל אַחַת וְאַחַת אֵינָהּ פְּחוּתָה מֵעֶשְׂרִים וְאַחַד רַבּוּא כִּפְרֵי זָהָב. וּבִימָהּ שֶׁל עֵץ בְּאִמְצָעֵיתָהּ, וְחֹזֵן הַכֶּנֶסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ וְהַסִּדְרִין בְּיָדוֹ. וְכִינֵן שֶׁהִגִּיעַ לַעֲבוֹת אָמֵן, הִלָּה מְגִיף בְּסוּדָר וְכָל הָעָם עוֹנִין אָמֵן .

It is taught in a *baraita* that **Rabbi Yehuda says: One who did not see the great synagogue [deyofloston] of Alexandria of Egypt never saw the glory of Israel. They said that its structure was like a large basilica [basileki], with a colonnade within a colonnade. At times there were six hundred thousand men and another six hundred thousand men in it, twice the number of those who left Egypt. In it there were seventy-one golden chairs [katedraot], corresponding to the seventy-one members of the Great Sanhedrin, each of which consisted of no less than twenty-one thousand talents of gold. And there was a wooden platform at the center. The sexton of the synagogue would stand on it, with the scarves in his hand. And because the synagogue was so large and the people could not hear the communal prayer, when the prayer leader reached the conclusion of a blessing requiring the people to answer amen, the sexton waved the scarf and all the people would answer amen.**

וְלֹא הָיוּ יוֹשְׁבֵיין מְעוֹרְבִין, אֲלֵא זָהָבִין בְּפָנֵי עֶצְמֵן וְכֶסֶפִּין בְּפָנֵי עֶצְמֵן וְנִפְחִין בְּפָנֵי עֶצְמֵן וְנִפְחִין בְּפָנֵי עֶצְמֵן וְנִפְחִין בְּפָנֵי עֶצְמֵן. וְכִשְׁעָנִי נִכְנָס שָׁם, הָיָה מְכִיר בְּעָלֵי אוֹמָנְתוֹ וְנִפְנָה שָׁם. וּמִשָּׁם פָּרַנְסְתוֹ וּפְרַנְסְתָא אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ .

And the members of the various crafts would not sit mingled. Rather, the goldsmiths would sit among themselves, and the silversmiths among themselves, and the blacksmiths among themselves, and the coppermiths among themselves, and the weavers among themselves. And when a poor stranger entered there, he would recognize people who plied his craft, and he would turn to join them there. And from there he would secure his livelihood as well as the livelihood of the members of his household, as his colleagues would find him work in that craft.

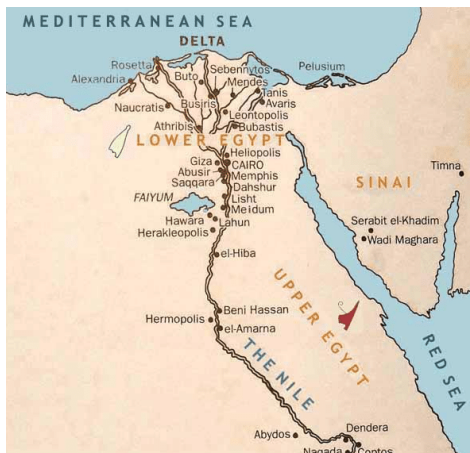
אָמַר אַבְיֵי: וְכִוְלֵהוּ קְטְלִינְהוּ אֶלְכְּסִנְדְרוֹס מוֹקֵדֵן. מַאי טַעְמָא אֵיעָנוּשׁ? מִשּׁוֹם דְּעֶבְרֵי אַהֲאֵי קָרָא: "לֹא תוֹסִיפוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד", וְאֵינְהוּ הַדּוֹר אֲתוֹ .

After depicting the glory of the synagogue, the Gemara relates that **Abaye said: All of the people who congregated in that synagogue were killed by Alexander the Great of Macedonia.** The Gemara asks: **What is the reason that they were punished and killed?** It is **due to the fact that they violated the prohibition with regard to Egypt in this verse: “You shall henceforth return no more that way” (Deuteronomy 17:16), and they returned.** Since they established their permanent place of residence in Egypt, they were punished.

6. TY Sanhedrin 10:8

[דברים יז טז] לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ליישיבה אין את חוזר חזרה את לסחורה לפרקמטיא ולכבוש את הארץ:

7. Jewish Virtual Library, "Alexandria, Egypt"

Jews settled in Alexandria at the beginning of the third century B.C.E. (according to [Josephus](#), already in the time of [Alexander the Great](#)). At first, they dwelt in the eastern sector of the city, near the sea; but during the [Roman](#) era, two of its five quarters (particularly the fourth (= "Delta") quarter) were inhabited by Jews, and [synagogues](#) existed in every part of the city. The Jews of Alexandria engaged in various crafts and in commerce. They included some who were extremely wealthy ([moneylenders](#), merchants, alabarchs), but the majority were artisans. From the legal aspect, the Jews formed an autonomous community at whose head stood at first its respected leaders, afterward – the ethnarchs, and from the days of Augustus, a council of 71 elders. According to Strabo, the ethnarch was responsible for the general conduct of Jewish affairs in the city, particularly in legal matters and the drawing up of documents. Among the communal institutions worthy of mention were the bet din and the "archion" (i.e., the office for drawing up documents). The central synagogue, famous for its size and splendor, may have been the "double colonnade" (diopelostion) of Alexandria mentioned in the [Talmud](#) (Suk. 51b; Tosef. 4:6), though some think it was merely a large

meeting place for artisans. During the Ptolemaic period relations between the Jews and the government were, in general, good. Only twice, in 145 and in 88 B.C.E., did insignificant clashes occur, seemingly with a political background. Many of the Jews even acquired citizenship in the city.

The position of the Jews deteriorated at the beginning of the [Roman](#) era. Rome sought to distinguish between the [Greeks](#), the citizens of the city to whom all rights were granted, and the Egyptians, upon whom a poll tax was imposed and who were considered a subject people. The Jews energetically began to seek citizenship rights, for only thus could they attain the status of the privileged Greeks. Meanwhile, however, *antisemitism had taken deep root. The Alexandrians vehemently opposed the entry of Jews into the ranks of the citizens.

In 38 C.E., during the reign of [Caligula](#), serious riots broke out against the Jews. Although [anti-Semitic](#) propaganda had paved the way for them, the riots themselves became possible as a result of the attitude of the Roman governor, Flaccus. Many Jews were murdered, their notables were publicly scourged, synagogues were defiled and closed, and all the Jews were confined to one quarter of the city.

On Caligula's death, the Jews armed themselves and after receiving support from their fellow Jews in Egypt and Erez Israel fell upon the Greeks. The revolt was suppressed by the Romans. The emperor Claudius restored to the Jews of Alexandria the religious and national rights of which they had been deprived at the time of the riots but forbade them to claim any extension of their citizenship rights. In 66 C.E., influenced by the outbreak of the war in Erez Israel, the Jews of Alexandria [rebelled](#) against Rome. The revolt was crushed by Tiberius Julius Alexander and 50,000 Jews were killed (Jos., Wars, 2:497).

During the widespread rebellion of Jews in the Roman Empire in 115–117 C.E. the Jews of Alexandria again suffered, the great synagogue going up in flames. As a consequence of these revolts, the economic situation of the community was undermined, and its population diminished.

[Avigdor (Victor) Tcherikover]

In 1937, 24,690 Jews were living in Alexandria and in 1947, 21,128. The latter figure included 243 [Karaites](#), who, unlike those of Cairo, were members of the Jewish community council. [Ashkenazi](#) Jews were also members of the council.

According to the 1947 census, 59.1% of Alexandrian Jews were merchants, and 18.5% were artisans. Upon the outbreak of the Israeli [War of Independence](#) in 1948, several Jews were placed in detention camps, such as that at Abukir. Most of the detainees were released before 1950.

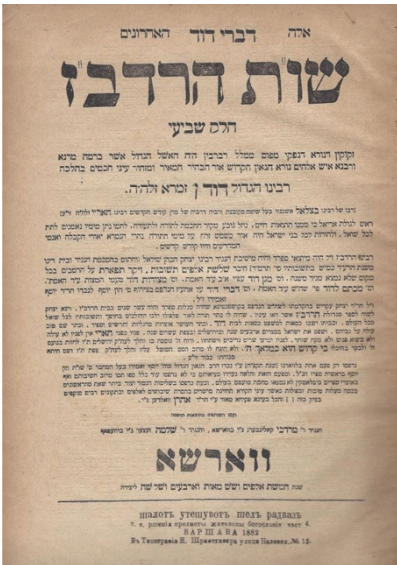
There were several assaults on the Jewish community by the local population, including the throwing of a bomb into a synagogue in July 1951. With [Nasser's](#) accession to power in February 1954, many Jews were arrested on charges of [Zionism](#), communism, and currency smuggling. After the [Sinai Campaign](#) (1956), thousands of Jews were banished from the city, while others left voluntarily when the Alexandrian stock exchange ceased to function.

The 1960 census showed that only 2,760 Jews remained. After the [Six-Day War](#) of June 1967, about 350 Jews, including Chief Rabbi Nafusi, were interned in the Abu Za'bal detention camp, known for its severe conditions. Some of them were released before the end of 1967. The numbers dwindled rapidly; by 1970 very few remained and, in 2017, only 12 were left. Today the Jewish population of Egypt is approximately 16, with 10 in Alexandria.

How could great leaders live there?

Maimonides's full name was Moses ben Maimon; in Hebrew he is known by the acronym of Rabbi Moses ben Maimon, Rambam. He was born in Spain shortly before the fanatical Muslim Almohades came to power there. To avoid persecution by the Muslim sect – which was wont to offer Jews and Christians the choice of conversion to Islam or death – Maimonides fled with his family, first to Morocco, later to Israel, and finally to Egypt. He apparently hoped to continue his studies for several years more, but when his brother David, a jewelry merchant, perished in the Indian Ocean with much of the family's fortune, he had to begin earning money. He probably started practicing medicine at this time.

R. David ben Shlomo Abi Zimra

David ben Solomon ibn Zimra (Radbaz) was a Spanish born Rabbi whose adult life was spent in Fes, Israel and Cairo. He was appointed Hakham Bashi or Chief Rabbi of Egypt, a title he held for forty years. Caïrene Jewry at the time encompassed an indigenous Jewish community and several communities of Jews from other localities, each with its own traditions. He used his authority to unify many of the disparate practices. Late he moved to Jerusalem where he was appointed judge of the community before finally settling in Safed where he died aged 93 or 94. He was independently wealthy and strongly objected to rabbis taking even a minimal salary. He therefore tried to use his position to affect a more equitable distribution of the tax burden whilst he was judge in Jerusalem. A prolific writer he wrote close to 3,000 responsa which a known both for their brevity and careful consideration of the impact on the lives of the people it affected. His two most noted students were Bezalel Ashkenazi and Isaac Luria. He also composed liturgical poetry of which his Keter Malkhut (The Royal Crown) has been incorporated into the Heidenheim edition of the prayer book for Yom Kippur.

8. Kaftor Voferach, Perek 5

וכן הדר בארץ מצרים שעובר שלשה לאוין". ושמעתי במצרים מפי ה"ר שמואל ז"ל אחד מבני בניו של הר"ם כמון"ל, שכשהר"ם ז"ל היה חותם שמו באגרת שלוחה היה מסיים, "הכותב העובר בכל יום שלשה לאוין פלוני" אמרתי לו דרך חצי נחמה שמה הר"ב ז"ל היה מוכרח לעמוד שם שהרי היה רופא למלך מצרים. וכענין ששינונו סוף פרק מרובה (ב"ק פ"ג א') באבטלוס ב"ר ראובן שהתירו לו לספר קומי, מפני שהיו קרובים למלכות ויש מפרשים שאיסור התורה לשוב בדרך הזה עוד, אינו אלא על דרך המדבר ים סוף כמו וזה לכם הטמא (ויקרא כ"ט) וזולתם טהורים, וכן החדש הזה (שמות י"ב ב') ולזה עבר ניסן בניסן ולא הודו לו (סנהדרין י"ב ב').

9. Mishna Torah Melachim 5:7-8

ומתיר לשפן בכל העולם הוין מארץ מצרים.

היום הגדול ועד המערב ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה פנגד ארץ בוש ובנגד המדבר. הכל אסור להתישב בה. בשלשה מקומות הזהירה תורה שלא לשוב למצרים. שנקאמר (דברים י"ז ט') (לא תספון לשוב בדרך הזה עוד). "דברים כח סח) (לא תסוף עוד לראתה). "שמות יד יג" (לא תספו לראתם עוד עד עולם". ואלבסנגדריאה בכלל האסור :

It is permitted to dwell anywhere in the entire world with the exception of the land of Egypt. Its territory includes a square of 400 *parsah* by 400 *parsah* from the Mediterranean Sea proceeding westward, bordering on the land of Kush and the desert. It is forbidden to dwell in this entire territory.

In three places, the Torah warned against returning to Egypt:

- a) 'God has told you, you must never again return on that path' (Deuteronomy 17:16 ;
- b) 'You shall not see it again' (Deuteronomy 28:68 ;
- c) 'You shall never see them again forever' (Exodus 14:13 .

Alexandria is included in this prohibition.

מתיר לחזור לארץ מצרים לסחורה ולפרקמטיא. ולכבש ארצות אחרות. ואין אסור אלא להשתקע שם. ואין לוקין על לאו זה. שבעת הפניסה מתיר הוא. ואם יחשב לישב ולהשתקע שם אין בו מעשה. ויראה לי שאם כבש ארץ מצרים מלך ישראל על פי בית דין שהיא מתרת. ולא הזהירה אלא לשוב לה יהודים או לשפן בה והיא פיר עבו"ם מפני שמעשיה מקלקלין יותר מכל הארצות. שנקאמר (ויקרא יח ג') (במעשה ארץ מצרים :

It is permitted to return to Egypt for the purpose of trade and commerce and to pass through while conquering other nations. The prohibition consists of settling there.

Lashes are not given as punishment for the violation of this prohibition because at the time one enters, there is no prohibition. Should he decide to settle there, there is no deed involved.

It appears to me that if a king of Israel would conquer the land of Egypt with the approval of the court, it would be permissible to settle there. The prohibition against returning was only given to individuals or to dwell there while it

is under the rule of the gentiles for their behavior is more depraved than that of the peoples of other lands as can be inferred from Leviticus 18:3: 'Do not follow the ways of Egypt....'

10. Radbaz, ad loc.

ומותר לשכון בכל העולם וכו'. וא"ת על מה סמכו לשכון במצרים. ויש מי שכתב שלא אסרה תורה אלא בדרך הזה כלומר מא"י למצרים אבל משאר ארצות מותר ע"כ. ואין זה טעם מספיק דהא קרא דלא תשוב בדרך הזה עוד ניחא אבל הנך קראי דכתיב לא תוסיפו לראותם עוד מאי איכא למימר. ויש ליתן טעם שלא אסרה תורה אלא לירד לגור שם ולהשתקע כדאיתא בירושלמי לשיבה אי אתה חוזר אבל אתה חוזר לסחורה ולפרקמטיא ולכיבוש הארץ וכל היורדים תחלה לא ירדו להשתקע אלא לסחורה ואף על גב דאח"כ נשתקעו אין כאן לאו אלא איסורא בעלמא ומפני טורח הטלטול ומיעוט ריוח המזונות בשאר המקומות לא חששו לאיסור זה ... וא"ת תיקשי לרבינו שהרי נשתקעו במצרים. וי"ל דאנוס היה על פי המלכות שהיה רופא למלך ולשרים, וגם אני נתישבתי שם זמן מרובה ללמוד תורה וללמדה וקבעתי שם ישיבה וכי האי גוונא מותר ושוב באתי לירושלים :

Change of Egypt Over History

11. Rabbeinu Bachyei, Devarim 17:16

וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד. זו מצוה לשעה כדי שלא ילמדו ישראל מעשיהם, ולפי שהיו המצריים נודעים ומפורסמים בכל תועבה, כענין שכתוב: (ויקרא יח, ג) (כמעשה ארץ מצרים "וגו', לכך צוה להם כן, ואינה מצוה לדורות שיאסור הכתוב הדירה במצרים לעולם, והרי אנו רואין כמה קהלות דרות שם מאז ועד היום, ואילו היתה מצוה לדורות לא היו ישראל קדושים מקילין בזה לדור שם

12. Semag, Lav 227

והמצוה המ"ו היא שהזהירנו משכון בארץ מצרים לעולם כדי שלא נלמד כפירתם ושלא נלך בדרכיהם המגונים אצל התורה. והוא אמרו יתעלה (שופטי' יז) לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד.

13. Mishna Torah, Issurei Biah 12:25

כשעלה סנחריב מלך אשור בבל כל האומות ועירבם זה בזה והגלה אותם ממקומם, ואלו המצרים שבארץ מצרים עתה אנשים אחרים הם, וכן האדומים שבשדה אדום, והואיל ונתערבו ד' אומות האסורים בכל אומות העולם שהן מותרים הותר הכל, שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שפירש מן הרוב

From Israel or from the Diaspora

14. Yireim 309

לא תוסיפו לשוב בדרך. צוה הבורא שלא ישובו ישראל במצרים דכתיב בפ' שופטים וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד אף על גב ... בא סנחריב ובלבל את כל העולם ולא מצריים במקומם הם יושבים אין להתיר מטעם זה לשוב שהרי דרך מצרים נאסר ולא במצרים הדבר תלוי ... ואמרין בסוכה פ' החליל [נ"א ב'] על אנשי אלכסנדריא מ"ט [איענשו] משום דעברו אהאי קרא דכתיב לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד והוא לאחר בלבולו של סנחריב הוה וראיתי ושמעתי כמה בני אדם טובים שהלכו למצרים ונפלאתי על מה סמכו ויש לומר מדכתיב בדרך הזה שלא אסר הכתוב אלא לשוב מארץ ישראל למצרים

15. Divrei Shaul, Parshas Masei

אלה טעמי בני ישראל וגי' ויכתוב משם אח וקסניהם
למולאיהם עפ"י ד' עיין רס"י ח"ט נ"ט נענעם
שכתב חמקניה ועיין רמזין ח"ט נ"ט חמ"ד ולפע"ד
היה כח' דבר ח"ט דלפ"ט חיראים והסג"ב והנמ"י
הטעם דרין עכשיו צמלרים דהכתוב לא חקר רק שמא"י
למלרים חקור ונדרך הזה לא תוסיפי לראות' ולא"כ
כיון שלא חקר רק אותו דרך שמא"י למלרים ח"כ
מסחנר שלא חקר רק בא"י ה"ך שנסעו ממלרים לארץ
לכך נכתב נספד לדעת כל חמקניה והמולאיה שהיו עפ"י
ד' וחקור להם לשוב בדרך הזה למען דעת שתי עכ"י
נפלא ונדול עד שאקר לשוב בדרך הזה לעולם ודו"ק
ס"ע כ' הוא דבר חדש:

Being in Exile

16. Ritva Yoma 38a

והנכון יותר שאין האיסור ההוא אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתם אבל בזמן הזה שנגזר עלינו להיות נדחים בכל קצוי הארץ כל חוצה לארץ אחד הוא ואין איסור אלא שלא לצאת מדעת מן הארץ לחוצה לארץ.

No More Holiness to Extract

17. Sefer Halikutim, Parshas Ki Teitzei, R. Chaim Vital

יש לשאול על מה שארז"ל^ט על היפת תואר שהותרה הביאה ראשונה במלחמה ולא דברה תורה אלא כנגד יזהיר וכי מפני שלא יוכל לכבוש את יצרו יחירנה לו אי"כ יעשה בן בכל המצות ועוד י"ל במ"ש הכתוב צ"י חנא (דברים כ"ח ס"א) והשיבך הי מצרים באניות וגוי והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות ואין קונס כי מה עונש הוא זה להשיבם אל מצריים אשר אמר הי (שמות י"ד י"ג) לא חוספו לראותם וכי עונש הוא להעבירם על ד"ת. ועוד למה זה הקב"ה בן במצרים ולא עשה בן בשאר הנלוות וכי מה לו אם ישבו למצרים כמו שיכולים ללכת לבבל ולמדוי ועיד למה כשהזכירו הנלוות לא הזכירו אלא כדי בבל ומדי ויון ואדום וכמ"ש רז"ל^י על ססוק (בראשית ע"ו י"ב) והנה אימנא חשיבה וגוי וגלות מצרים שהיה גדול מכולם לא הזכיר שם. ועוד למה הזכיר בחורה חמשים פעמים י"א יציאת מצרים אמנם הארבעה גלויות היו כנגד די אוחיות סו"ה וגלות מצרים היה כנגד קו"ה של יו"ד שהוא שקול ככולם ויותר מסמה ולכן הזכיר כמה פעמים ולכן לא הזכיר בכללם כי הוא בחי' גדולה מכולם והנה הנלוות הוצרכו לברר ניו"זות הקדושה שנתערבו בחטאו של אדמ"ר בחיך הקליפות שעירב עוב ברע כגודע וז"ש (קהלת ח' ע') עת אשר שלט האדם באדם לרע לו האדם הוא אדם הבליעל באדם דקדושה לרע לו לרעחו של אדם בליעל כי במה שהוא מזה לישראל נעשה ראש עליהם ומוציאים ממנו ישראל כל ניו"זות הקדושה אשר בקרב' י"ב לא נשאר דבר ובכל מקום שכינס עמם לברר כל חלקיה ולכן זה שלא יוסיפו לראותה ולא עשה בן בשאר הנלוות שעדיין לא בדרו כל מה שהיה בקרבם לגמרי ולכן אמר

Contemporary Sight Seeing

18. Yechaveh Da'as III:81

בסיכום: מותר לעתונאים מישראל לנסוע למצרים, לדווח על המשא ומתן לשלום עם שכנינו.